

Motivi za izbor vzgojitelskega poklica pri slovenskih in hrvaških študentih

Danijela Blanuša Trošelj

Univerza Jurja Dobrile

danijela.blanusa.troselj@unipu.hr

Milena Valenčič Zuljan

Univerza na Primorskem

milena.valencic-zuljan@guest.arnes.si

Darjo Zuljan

Univerza na Primorskem

darjo.zuljan@pef.upr.si

Glede na pomanjkanje pedagoških delavcev predstavlja pritegnitev sposobnih in motiviranih kandidatov v pedagoške poklice poseben izziv, zato je pomembno raziskati, kaj posameznike motivira za izbiro pedagoškega poklica. V pričujočem delu so predstavljeni izsledki raziskave o motivih slovenskih in hrvaških študentov za izbiro vzgojitelskega poklica, o poklicni motivaciji in načrtih, ki jih imajo za nadaljevanje svoje karijerne poti. Raziskava je pokazala, da pri odločitvi za vzgojitelski poklic ob vpisu na študij pri slovenskih in hrvaških vzgojiteljih prevladujejo notranji ter intrinzični motivi, vendar pa je del študentov zapisal, da so med študijem zanje postali pomembnejši tudi zunanji motivi, posebej finančni vidik. Ugotovili smo, da se sicer večina študentov želi zaposlit v vzgojitelskem poklicu, vendar pa je 42,7 % takih, ki se po začetni zaposlitvi v vzgojitelskem poklicu vidi v drugih poklicih; ta delež je višji med slovenskimi vzgojitelji.

Ključne besede: vzgojitelski poklic, motivi za izbiro poklica, poklicna motivacija, poklicni načrti

Teoretični uvod

Vzgojitelski poklic je v zadnjih desetletjih doživel številne spremembe. Evropske politike izpostavljajo velik pomen institucionalne predšolske vzgoje. Čeprav je bila politika vlaganja v predšolsko vzgojo na začetku motivirana predvsem s socialno-ekonomskimi problemi glede zaposlovanja in konkurenčnosti, se danes vedno bolj poudarjajo pravice otrok, enakost izobraževalnih možnosti in socialna kohezija (European Expert Network on Economics of Education, European Commission Directorate-General for Education and Culture 2018). Vse to vpliva na pojmovanje vzgojitelskega poklica in na poklicno pripravo vzgojiteljev.

Usposobljenost vzgojiteljev je ključnega pomena za kakovost pedagoške prakse (OECD 2005; Reič Ercegovac in Jukić 2008). Poleg usposobljenosti pa je

pomembna njihova poklicna motiviranost, zato je pomembno, da se za študij odločajo sposobni kandidati, ki jim vzgojiteljski poklic predstavlja izziv. Bezinovič idr. (1998) ugotavljajo, da je uspeh posameznika pri študiju delno pogojen tudi z njegovo motivacijo za izbiro določenega študijskega programa. Ina Reič Ercegovac in Tonča Jukić (2008, 284) motivacijo opredeljujeta kot »proces, ki vsakega posameznika spodbuja k dejanjem, usmerjenim k določenemu cilju«. Vzgojitelji predšolskih otrok imajo danes v Sloveniji in na Hrvaškem možnost usposabljanja po celotni izobraževalni vertikali (do doktora znanosti), kar je eden izmed pomembnih dejavnikov profesionalizacije vzgojiteljskega poklica. Kljub temu vzgojitelji v raziskavi Lidije Vujičić, Bonete in Željke Ivković (2015) opozarjajo na nizek ugled poklica v javnosti, Kata Lučić (2007), pa ugotavlja, da tudi sami vzgojitelji svojemu poklicu pripisujejo statusno nižjo vrednost v primerjavi z drugimi poklici. Pedagoške poklice na splošno spremljajo številni miti in napačne predstave v javnosti, kot so daljše počitnice (Reič-Ercegovac in Jukić 2008), krajši delovni čas, za vzgojiteljski poklic pa še specifična narava dela, igra in čustveni diskurz (Brock 2006).

Izbira poklica spada med zahtevnejše odločitve posameznika. Raziskave poklicne motivacije mladih za izbiro pedagoškega poklica potekajo dobrih 100 let. Novejšo metaanalizo (v katero je zajela raziskave iz 23 držav in s petih kontinentov) je naredila Manuela Heinz (2015). Ugotovila je, da se glavni motivi študentov za vpis v določen pedagoški program grupirajo v tri sklope: notranji (npr. uživanje v poučevanju, kreativnost, interes po poučevanju določenega predmeta ...), altruistični (npr. želja pomagati drugim, podpirati razvoj posameznika, zmanjševati razlike ...) in zunanji motivi (pogoji, plača ...). Nadalje ugotavlja, da v t. i. »razvitih« državah prevladujejo notranji in altruistični motivi, medtem ko so v »razvijajočih se« državah pomembni tudi zunanji motivi (Watt in Richardson 2012; Ažman 2013; po Heinz 2015). Gao in Trent (2009) sta ugotovila močno zastopanost zunanjih motivov za izbiro poklica pri kitajskih učiteljih, s prepričanjem, da jim pridobljena znanja v pripravi na učiteljski poklic omogočajo prehod v druge poklice. Helen Watt in Richardson (2012) izpostavljata tudi sociokulturni kontekst kot pomemben dejavnik, ki vpliva tako na motivacijo za izbiro poklica kot na vztrajanje v njem.

Tudi raziskave o motivih pedagoških delavcev za poklic v Sloveniji in na Hrvaškem (Cencić in Čagran 2002; Ivanuš Grmek in Javornik Krečič 2005; Reič Ercegovac in Jukić 2008; Tašner, Žveglič Mihelič in Mencin-Čeplak 2017; Žveglič Mihelič idr. 2022), kažejo na močno zastopanost notranjih in altruističnih motivov. Ina Reič Ercegovac in Tonča Jukić (2008) sta raziskovali zadovoljstvo s študijem ter motivacijo hrvaških študentov za vpis na pedagoški študij in ugotovili, da se študentje za delo vzgojitelja večinoma odločajo zaradi ljubezni do dela z otroki. Žal pa je med njimi tudi del takšnih, ki razen odsotnosti

sprejemnega izpita niso navedli nobenega drugega motiva za izbor učiteljskega poklica. Avtorici sta zapisali, da je ta motiv verjetno povezan z manjšim zadovoljstvom teh študentov s samim študijem. V raziskavi o zastopanosti moških v predšolski vzgoji sta Danijela Blanuša Trošelj in Linda Frković Lenac (2017) ugotovili, da moški kot svojo prvo izbiro najpogosteje ne izberejo vzgojiteljskega poklica in da se za vpis na študij predšolske vzgoje pogosto ne odločijo takoj po končani srednji šoli. Njihovi motivi so vezani na neposredno (pozitivno) izkušnjo z otroki, bodisi v osebnem življenju (npr. starševstvo) bodisi na drugih področjih (npr. šport).

Oprelitev problema in metodologija

Priporočilo Sveta Evropske unije iz leta 2019 o visokokakovostnih sistemih izobraževanja in vzgoje predšolskih otrok navaja številne prednosti kakovostne institucionalne predšolske vzgoje, zlasti za ranljive skupine. Visoka kakovost institucionalne predšolske vzgoje je tako eden od ciljev evropske izobraževalne politike (Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (2019/C 189/02) 2019; Priporočilo Sveta z dne 8. decembra 2022 o vzgoji in varstvu predšolskih otrok: barcelonska cilja za leto 2030 (2022/C 484/01) 2022). Cilj nacionalnih politik bi moral biti pritegnitev čim bolj motiviranih in sposobnejših posameznikov za vstop v poklic ter zagotavljanje čim bolj usposobljenih pedagoških delavcev (International Labour Organization 2014). V tem kontekstu je pomembno poznavanje motivov odločanja za poklic, kar je temeljni problem, ki ga obravnava pričujoča raziskava. Zanimalo nas je tudi, kako študenti bodoči vzgojitelji ocenjujejo lastno poklicno motivacijo in kakšni so njihovi poklicni načrti.

Postavili smo si štiri raziskovalna vprašanja:

1. Kolikšen pomen študenti bodoči vzgojitelji pripisujejo različnim motivom pri vpisu na študij?
2. Kako študenti ocenjujejo lastno motivacijo za poklic in ali obstaja statistično pomembna povezanost med študentovo samooceno poklicne motivacije ter motivi za izbor poklica?
3. Kako študenti načrtujejo svojo nadaljnjo poklicno pot?
4. Ali se slovenski in hrvaški študenti statistično pomembno razlikujejo v motivih odločanja za poklic, v poklicni motivaciji in načrtovanju svoje poklicne poti?

Metoda

Uporabljeni sta bili deskriptivna in kavzalna neeksperimentalna metoda pedagoškega raziskovanja ter kvantitativni raziskovalni pristop.

Preglednica 1 Prikaz strukture anketiranih študentov glede na letnik študija in državo

Država	Prvi letnik		Drugi letnik		Tretji letnik		Skupno*	
	<i>f</i>	(a)	<i>f</i>	(a)	<i>f</i>	(a)	<i>f</i>	(a)
		(b)		(b)		(b)		(b)
Slovenija	76	39,00	70	35,90	49	25,10	195	100,00
		68,47		51,09		36,57		51,05
Hrvaška	35	18,70	67	35,80	85	45,50	187	100,00
		31,53		48,91		63,43		48,95
Skupno glede na letnik	111	29,06	137	35,86	134	35,08	382	100,00

Opombe * Glede na državo. Naslovi vrstic: (a) *f*(%) znotraj države, (b) *f*(%) skupno.

Postopek zbiranja podatkov

V raziskavo je bilo vključenih 382 študentov študijskega programa Predšolska vzgoja, in sicer 195 študentov iz Slovenije (UP Pedagoška fakulteta in Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani) in 187 študentov iz Hrvaške (Univerze Jurja Dobrilega v Pulju in Pedagoške fakultete Univerze v Zagrebu). Od skupnega števila anketirancev je bilo 371 žensk (97,12 %) in 11 moških (2,88 %). Sestava vzorca glede na letnik študija (znotraj države in v celotnem vzorcu) je razvidna iz preglednice 1.

Postopek pridobivanja, obdelave in analiziranja podatkov

Raziskava je bila izvedena marca 2024. Študenti so do vprašalnika v obrazcu Google Form dostopali preko skenirane kode. Bili so seznanjeni z namenom raziskave in imeli možnost, da ostanejo anonimni in kadar koli odstopijo od izpolnjevanja vprašalnika.

Podatke smo pridobivali z lestvico motivov za poklic, lestvico poklicne motivacije in odprtimi vprašanji. Podatki so obdelani na ravni deskriptivne in inferenčne statistike (hi-kvadrat oz. Kullbackov preizkus, Spearmanov ρ , *t*-test). Za analizo statistične pomembnosti razlik med dvema neodvisnima skupinama v numerični spremenljivki smo izbrali neodvisni *t*-test.

Rezultati in interpretacija

Motivi študentov za izbor poklica vzgojitelj predšolskih otrok

Študentom smo posredovali 26 postavk, ki po raziskovalnih izsledkih vplivajo na posameznikovo odločanje za izbor poklica. Vsak motiv so ocenili na lestvici 1 – »Povsem nepomembno«, 2 – »Nepomembno«, 3 – »Srednje pomembno«, 4 – »Pomembno«, 5 – »Zelo pomembno«, in sicer glede na to, v kolikšni meri je vplival na njihovo odločitev za izbor poklica in vpis na študij. Motive smo grupirali v sedem sklopov.

Preglednica 2 Števila (*f*) in strukturni odstotki (*f* %) študentovih ocen motivov za izbor poklica, *M* in *SD*, *M* glede na državo ter *t*-test in vrednost *p*

Trditev	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>M</i>	<i>M</i> SLO	<i>t</i>
	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>SD</i>	<i>M</i> HR	
	1	2	3	4	5			<i>p</i>
(1) Rad delam z otroki.	2 0,5	3 0,8	11 2,9	59 15,4	307 80,4	4,74 0,599	4,75 4,74	0,031 0,861
Ta poklic je ustvarjalen in dinamičen	4 1	12 3,1	37 9,7	136 35,6	193 50,5	4,31 0,852	4,30 4,33	0,153 0,696
Rad vzgajam in oblikujem mlade ljudi	2 0,5	12 3,1	34 8,9	133 34,8	201 52,6	4,36 0,813	4,23 4,49	10,087 0,002
Rad posredujem nova znanja	3 0,8	5 1,3	46 12,0	157 41,1	171 44,8	4,28 0,785	4,17 4,39	6,989 0,009
(2) Rad pomagam drugim ljudem	4 1	9 2,4	22 5,8	107 28	240 62,8	4,49 0,796	4,39 4,59	6,026 0,015
Z opravljanjem tega poklica postavljam pomembne temelje za razvoj mladih ljudi	5 1,3	12 3,1	40 10,5	117 30,6	208 54,5	4,34 0,884	3,94 4,43	13,180 0,001
Predstavlja delo vzgojitelja pomemben prispevek k družbi	6 1,6	19 5,0	61 16,0	111 29,1	185 48,4	4,18 0,977	4,18 4,50	25,470 0,001
(3) Ta poklic mi prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev	4 1,0	7 1,8	29 7,6	116 30,4	226 59,2	4,45 0,758	4,38 4,51	2,497 0,115
Lahko s kvalitetnim delom prispevam k ugledu tega poklica	9 2,4	18 4,7	61 16,0	142 37,2	152 39,8	4,07 0,977	3,90 4,26	13,341 0,001
Omogoča, da bom lahko v polnosti razvijal svoje darove	11 2,9	26 6,8	82 21,5	140 36,6	123 32,2	3,88 1,028	3,76 4,02	6,044 0,014
(4) Študij daje široko izobrazbo	24 6,3	47 12,3	128 33,5	111 29,1	72 18,8	3,42 1,117	3,31 3,35	3,617 0,058
So omogočena različna izobraževanja skozi celo zaposlitev	16 4,2	36 9,4	101 26,4	139 36,4	90 23,6	3,66 1,067	3,49 3,83	10,339 0,001
Je omogočeno doseganje visoke izobrazbe (tudi doktorata znanosti)	31 8,1	54 14,1	116 30,4	91 23,8	90 23,6	3,41 1,219	3,07 3,75	44,428 0,001
Omogoča moj profesionalni razvoj skozi celo kariero	14 3,7	26 6,8	85 22,3	118 30,9	139 36,4	3,90 1,087	3,81 3,98	2,449 0,118

Nadaljevanje na naslednji strani

Iz preglednice 2 je razvidno, da so tako pri slovenskih kot pri hrvaških študentih najmočnejše zastopani notranji motivi. Vse štiri trditve tega sklopa

Preglednica 2 *Nadaljevanje s prejšnje strani*

Trditev	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>M</i>	<i>M</i> SLO	<i>t</i>
	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>f</i> (%)	<i>SD</i>	<i>M</i> HR	<i>p</i>
	1	2	3	4	5			
(5) Ni problemov z zaposlitvijo	30	47	103	107	95	3,50	3,07	57,829
	7,9	12,3	27,0	28,0	24,9	1,212	3,95	0,001
Omogoča reden dohodek	20	26	123	134	79	2,59	3,44	8,307
	5,2	6,8	32,2	35,1	20,7	1,053	3,75	0,004
Mi bo ostalo dovolj časa za družino	14	28	87	133	120	3,83	3,56	27,442
	3,7	7,3	22,8	34,8	31,4	1,067	4,11	0,001
Mi bo ostalo dovolj časa za hobije	16	29	100	133	104	3,73	3,52	16,731
	4,2	7,6	26,2	34,8	27,2	1,071	3,96	0,001
So ugodni delovni pogoji	45	86	138	77	36	2,93	2,76	8,713
	11,8	22,5	36,1	20,2	9,4	1,128	3,10	0,003
(6) Študij ni zahteven	78	95	128	61	20	4,31	4,30	13,789
	20,4	24,9	33,5	16,0	5,2	0,852	4,33	0,001
V programu ni predmetov, ki jih nisem imel rad v srednji šoli	104	83	101	58	36	2,58	2,43	5,672
	27,2	21,7	26,4	15,2	9,4	1,289	2,74	0,018
Poklicno delo ni zahtevno	120	113	94	38	17	2,26	2,16	3,118
	31,4	29,6	24,6	9,9	4,5	1,137	2,37	0,78
(7) So mi drugi dejali, da bi bil dober vzgojitelj	42	67	121	92	60	3,16	3,02	5,742
	11,0	17,5	31,7	24,1	15,7	1,209	3,31	0,017
Imam dober zgled v svojih nekdanih vzgojiteljih in učiteljih	38	48	103	115	78	3,38	3,17	12,474
	9,9	12,6	27,0	30,1	20,4	1,224	3,61	0,001
Imajo pedagoški poklici v naši družini tradicijo	199	90	45	28	20	1,90	2,03	4,887
	52,1	23,6	11,8	7,3	5,2	1,182	1,76	0,028

Opombe Naslovi vrstic: (1) notranji motivi, (2) altruizem in širša družbena usmerjenost, (3) osebna izpolnitev in poslanstvo, (4) pomen profesionalnega razvoja in profesionalizacija vzgojiteljskega poklica, (5) zunanji dejavniki, (6) (ne)zahtevnost poklica in študija, (7) vpliv drugih.

imajo *M* nad 4, deleži ocene 5 se gibljejo od 44,8 % (»rad posredujem nova znanja«) do 80,4 % (»rad delam z otroki«). Skupni deleži ocen 4 in 5 (pomembni oz. zelo pomembni motivi) so 95,5 % pri postavki »rad delam z otroki«, 88,4 % pri postavki »rad vzgajam in oblikujem mlade ljudi«, 86,1 % pri postavki »je ta poklic ustvarjalen in dinamičen« in 85,9 % pri postavki »rad posredujem nova znanja«. Ocena 3 – motiv je srednje pomemben je z 12-odstotnim deležem zastopana le pri postavki »rad posredujem nova znanja«.

Z visokim deležem so zastopane tudi postavke v naboru altruističnih motivov in širše družbene usmerjenosti. Tudi tu so *M* nad 4,18. Deleži ocene 5 se gibljejo od 48,4 % (»predstavlja delo vzgojitelja pomemben prispevek k

družbi») do 62,8 % (»rad pomagam drugim ljudem«). Skupni deleži ocen 4 in 5 (pomembni oz. zelo pomembni motivi) so 85,1 % pri postavki »z opravljanjem tega poklica postavljam pomembne temelje za razvoj mladih ljudi«, 77,5 % pri postavki »predstavlja delo vzgojitelja pomemben prispevek k družbi« in 70,8 % pri postavki »rad pomagam drugim ljudem«. Ocena 3 je z deležem nad 10 % zastopana pri postavki »z opravljanjem tega poklica postavljam pomembne temelje za razvoj mladih ljudi« (10,5 %) in pri postavki »predstavlja delo vzgojitelja pomemben prispevek k družbi« (16 %). V komentarjih altruističnih motivov in pomembnosti poklica so študenti izpostavili, da so se o pomenu le-tega še dodatno ozavestili med študijem (npr. »večje zavedanje pomembnosti vzgojitelja, ki otrokom ob spodbudnem okolju pomaga k večjim dosežkom«; »Spremenilo se je celotno mnenje, saj sem bolj podrobno spoznala, kaj vse zahteva, koliko znanja je potrebnega, koliko truda ... in kako zelo necenjen je poklic«).

Glede na delež zastopanosti ocene 5 sledijo motivi osebne izpolnitve in videnje poklica kot osebnega poslanstva. Pri dveh postavkah je z največjim deležem zastopana ocena 5, »mi ta poklic prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev« (59,2 %) in »lahko s kvalitetnim delom prispevam k ugledu tega poklica« (39,8 %), pri eni postavki pa je z največjim deležem zastopana ocena 4 – »omogoča, da bom lahko v polnosti razvijal svoje darove« (36,6 %). Skupni deleži ocen 4 in 5 (pomembni oz. zelo pomembni motivi) se gibljejo med 89,6 % pri postavki »mi ta poklic prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev«, 77,0 % pri postavki »lahko s kvalitetnim delom prispevam k ugledu tega poklica« in 68,8 % pri postavki »omogoča, da bom lahko v polnosti razvijal svoje darove«. Pri slednji je z nekoliko večjim deležem, nad 21,5 %, prisotna ocena 3.

V sklopu motivov pomen profesionalnega razvoja in profesionalizacija vzgojiteljskega poklica so ocene nekoliko bolj razpršene (*M* od 3,42 do 3,90). Ocena 5 je z največjim deležem zastopana pri postavki »omogoča moj profesionalni razvoj skozi celo kariero« (36,4 %), ocena 4 pri postavki »so omogočena različna izobraževanja skozi celo zaposlitev« (36,4 %), ocena 3 je na prvem mestu pri dveh postavkah, »študij daje široko izobrazbo« (33,5 %) in »je omogočeno doseganje visoke izobrazbe (druge stopnje in tudi doktorat znanosti)« (30,4 %). Pri teh dveh postavkah je z deležem nad 10 % zastopana tudi ocena 2.

Še večja razpršenost ocen je v sklopu zunanji dejavniki (*M* od 2,59 do 3,83). Pri štirih postavkah je z največjim deležem zastopana ocena 4: »mi bo ostalo dovolj časa za družino« (34,8 %, delež ocene 5 je 31,4 %), »omogoča reden dohodek« (35,1 %), »mi bo ostalo dovolj časa za hobije« (34,8 %) in »ni problemov z zaposlitvijo« (28,1 %, delež ocene 5 je 24,9 %). Ocena 3 je na prvem mestu pri

dveh postavkah: »so ugodni delovni pogoji« (36,5 %) in »omogoča redni dohodek« (32,2 %). Pri teh dveh postavkah je z nekoliko večjim deležem zastopana ocena 2 (»so ugodni delovni pogoji« – 22,5 % in »ni problemov z zaposlitvijo« – 12,3 %). Z deležem nad 10 % je zastopana tudi ocena 1 (»so ugodni delovni pogoji« 11,8 %).

V sklopu zahtevnost poklica in študija je ocena 3 z največjim deležem zastopana pri postavkah »študij ni zahteven« (33,5 %; ocena 5 – delež 5,2 % in ocena 4 – delež 16 %) in »v programu ni predmetov, ki jih nisem imel rad v srednji šoli« (26,4 %; ocena 5 – delež 9,4 % in ocena 4 – delež 15,2 %). Ocena 1 je z največjim deležem zastopana pri postavki »poklicno delo ni zahtevno« (31,4 %, sledi ocena 2 – 29,6 %), nad 20-odstotni delež pa ima tudi pri ostalih dveh postavkah.

V sklopu vpliv drugih je pri postavki »imam dober zgled v svojih nekdanih vzgojiteljih in učiteljih« z največjim deležem zastopana ocena 4 (30,1 %, ocena 5 ima delež 20,4 %), pri postavki »so mi drugi dejali, da bi bil dober vzgojitelj« ocena 3 (31,7 %) in pri postavki »imajo pedagoški poklici v naši družini tradicijo« ocena 1 (52,1 %).

Ugotavljamo, da so pri izboru študentov bodočih vzgojiteljev za poklic najmočnejše zastopani notranji in altruistični motivi ter motivi osebne izpolnitve in poslanstva. Pridobljene ugotovitve o prevladovanju notranjih ter altruističnih motivov (z željo po vplivanju na razvoj posameznika in družbe) nad zunanjimi motivi pri odločanju za pedagoški poklic potrjujejo tudi številne druge raziskave (Cencič in Čagran 2002; Ivanuš Grmek in Javornik Krečič 2005; Watt in Richardson 2008; Lepičnik Vodopivec 2010; Watt in Richardson 2012; Ažman 2013; Assunção Flores in Niklasson 2014; Tašner, Žveglič Mihelič in Mencin-Čeplak 2017; Žveglič Mihelič idr. 2022), pri čemer je delo z otroki najvišje ocenjen motiv (Ažman 2013).

Študenti so ob vpisu nekaterim zunanjim motivom pripisali dokaj velik pomen; tako jih 66,2 % motiv »mi bo ostalo dovolj časa za družino« ocenjuje kot pomemben oz. zelo pomemben, 62,0 % motiv »mi bo ostalo dovolj časa za hobije« ocenjuje kot pomemben oz. zelo pomemben, tudi motiv rednega dohodka je 55,8 % študentov ocenilo kot pomemben. Nekateri pa so v komentarjih izpostavili, da so ti motivi še pridobili na pomenu: »Bolj razmišljam tudi o plačilu pri tem poklicu«; »Premajhne plače glede na stopnjo izobrazbe in odgovornost«; »Zdaj sem starejša in bolj cenim prosti čas, ki ga lahko preživim z družino po službi«.

Naša raziskava je pokazala, da skop motivov vplivi drugih ni močnejše zastopan. Tudi sklop motivov (ne)zahtevnost poklica in študija ni močnejše zastopan, izpostaviti pa je treba, da 21,2 % študentov ocenjuje, da je bila zanje

nezahtevnost študija pomemben oz. zelo pomemben dejavnik izbire (oceni 4 in 5). Nekateri študenti so pri komentarjih izpostavljali, da so med študijem prišli do drugačnih spoznanj (»Študij je definitivno bolj zahteven in obsežen, kot sem mislila«).

V raziskavi smo ugotovili, da so študenti motive, povezane s profesionalnim razvojem pri vpisu na študij, ovrednotili srednje visoko, so pa v komentarjih pogosto izpostavili spremembe na tem področju. Iz prostih odgovorov, ki so jih študenti zapisali pri postavkah profesionalnega razvoja, lahko razberemo tri vidike, ki so vplivali na spremembe.

- *Študijski proces – vsebine in načini poučevanja*: »Poudarjanje pomena tega poklica s strani profesorjev na fakulteti«; »Novo znanje ki sem ga pridobila, nova stališča o poklicu, ki sem si jih ustvarila skozi študij«.
- *Praksa v vrtcih*: »Praksa ... Videla sem, kaj vse dejansko spada pod delo vzgojitelja in koliko priprave in truda je potrebno vložiti za kakovostno delo«; »Mnenje o pomembnosti nekaterih motivov pa mi je spremenilo tudi večkratno srečanje z otroci s posebnimi potrebami in vzgojitelji, ki za delo z njimi niso bile dovolj usposobljene«.
- *Osebna zrelost in poklicno dozorevanje*: »Sedaj sem kot oseba zrelejša in drugače gledam na ta poklic, vidim, da je potrebno veliko vlagati vase, da lahko postanem dober vzgojitelj«; »Širši pogled na delo vzgojitelja in vse dane možnosti, ki jih imamo za poklicni razvoj«.

Nekatere izjave se nanašajo na posamezen vidik, v drugih pa je zajeto več vidikov, npr.: »Vplival je širši pogled na sam poklic, vplivala so mnenja profesorjev in mentorjev v vrtcu. Pa tudi moja starost, ker se z leti spremenijo vrednote in cilji.«

Nadalje nas je zanimalo, ali se slovenski in hrvaški študenti statistično pomembno razlikujejo v presoji pomembnosti navedenih motivov pri odločanju za študij in poklic. Raziskava je pokazala, da med slovenskimi in hrvaškimi študenti izmed 26 motivov ni statistično pomembnih razlik pri šestih motivih: »rad delam z otroki«; »je ta poklic ustvarjalen in dinamičen« (notranji motivi); »študij daje široko izobrazbo«; »omogoča moj profesionalni razvoj skozi vso kariero« (pomen profesionalnega razvoja in profesionalizacija vzgojiteljskega poklica); »mi ta poklic prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev« (osebna izpolnitev in poslanstvo); »poklicno delo ni zahtevno« (nezahtevnost poklica in študija).

Pri vseh ostalih motivih prihaja do statistično pomembnih razlik. Hrvaški študenti višje vrednotijo nekatere notranje motive (»rad vzgajam in obliku-

jem mlade ljudi»; »rad posredujem nova znanja«), nekatere motive osebne izpolnitve in poslanstva (»omogoča, da bom lahko v polnosti razvijal svoje darove«; »lahko s kvalitetnim delom prispevam k ugledu tega poklica«) ter nekatere motive profesionalnega razvoja in profesionalizacije vzgojiteljskega poklica (»so omogočena različna izobraževanja skozi celo zaposlitev«, »je omogočeno doseganje visoke izobrazbe – druge stopnje in tudi doktorata znanosti«).

Zanimivo pa je, da višje ocenjujejo tudi vse štiri postavke iz sklopa zunanjih motivov ter dve postavki iz sklopa nezahtevnost poklica in študija (»študij ni zahteven« in v »programu ni predmetov, ki jih nisem imel rad v srednji šoli«).

V sklopu vpliv drugih hrvaški študenti višje ocenjujejo postavki »drugi so mi dejali, da bi bil dober vzgojitelj« in »imam dober zgled v svojih nekdanjih vzgojiteljih in učiteljih«, medtem ko slovenski študenti višje ocenjujejo postavko »imajo pedagoški poklici v naši družini tradicijo«.

Študentova presoja poklicne motivacije

V nadaljevanju nas je zanimalo, kako študenti ocenjujejo lastno motivacijo za poklic ter ali se slovenski in hrvaški študenti v presoji poklicne motivacije statistično pomembno razlikujejo?

Študenti so svojo poklicno motivacijo ocenili na petstopenjski lestvici: 1 – »Izjemno nizka«, 2 – »Nizka«, 3 – »Srednja«, 4 – »Precej visoka« in 5 – »Visoka« (preglednica 3). Vidimo, da je z največjim deležem (57,3 %) zastopana ocena 4, z najmanjšima deležema pa oceni 1 (0,8 %) in 2 (2,6 %). Slovenski in hrvaški študenti se v oceni statistično pomembno razlikujejo (Kullback 13,743; $g = 4$, $p = 0,008$). Čeprav je pri obojih na prvem mestu ocena 4 (s 60,5-odstotnim deležem pri slovenskih in 54-odstotnim deležem pri hrvaških vzgojiteljih), pa je pri hrvaških vzgojiteljih z 20-odstotnim deležem zastopana tudi ocena visoko (pri slovenskih le 8,7 %), medtem ko je pri slovenskih z nekoliko večjim deležem zastopana ocena 3 (28 %, pri hrvaških 21,4 %).

Preglednica 3 Števila (f) in strukturni odstotki ($f\%$) študentovih ocene lastne poklicne motivacije glede na državo

Država		1	2	3	4	5	Skupaj
Slovenija	f	2	3	55	118	17	195
	$f(\%)$	1,0	1,5	28,2	60,5	8,7	100
Hrvaška	f	1	7	40	101	38	187
	$f(\%)$	0,5	3,7	21,4	54,0	20,3	100
Skupaj	f	3	10	95	219	55	382
	$f(\%)$	0,8	2,6	24,9	57,3	14,4	100

Preglednica 4 Vrednosti Spearmana (ρ) med motivi za poklic in oceno poklicne motivacije ter p

Motivi za poklic in ocena poklicne motivacije	ρ	p
(1) Rada delam z otroki	0,233**	0,001
Je ta poklic ustvarjalen in dinamičen	0,279**	0,001
Rad vzgajam in oblikujem mlade ljudi	0,235**	0,001
Rad posredujem nova znanja	0,224**	0,001
(2) Rad pomagam drugim ljudem	0,249**	0,001
Z oprav. tega poklica postavljam pomembne temelje za razvoj mladih ljudi	0,248**	0,001
Predstavlja delo vzgojitelja pomemben prispevek k družbi	0,243**	0,001
(3) Mi ta poklic prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev	0,339**	0,001
Lahko s kvalitetnim delom prispevam k ugledu tega poklica	0,270**	0,001
Omogoča, da bom lahko v polnosti razvijal svoje darove	0,323**	0,001
(4) Študij daje široko izobrazbo	0,245**	0,001
So omogočena različna izobraževanja skozi celo zaposlitev	0,244**	0,001
Je omogočeno doseganje visoke izob. (druge stopnje in tudi dokt. znanosti)	0,245**	0,001
Omogoča moj profesionalni razvoj skozi celo kariero	0,287**	0,001
(5) Ni problemov z zaposlitvijo	0,160**	0,002
Omogoča redni dohodek	0,239**	0,001
Mi bo ostalo dovolj časa za družino	0,218**	0,001
Mi bo ostalo dovolj časa za hobije	0,263**	0,001
So ugodni delovni pogoji	0,176**	0,001
(6) Študij ni zahteven	-0,007	0,887
V programu ni predmetov, ki jih nisem imel rad v srednji šoli	-0,035	0,501
Poklicno delo ni zahtevno	-0,051	0,317
(7) Drugi so mi dejali, da bi bil dober vzgojitelj	0,084	0,102
Imam dober zgled v svojih nekdanjih vzgojiteljih in učiteljih	0,074	0,149
Imajo pedagoški poklici v naši družini tradicijo	0,031	0,552

Opombe Naslovi vrstic: (1) notranji motivi, (2) altruizem in širša družbena usmerjenost, (3) osebna izpolnitev in poslanstvo, (4) pomen profesionalnega razvoja in profesionalizacija vzgojiteljskega poklica, (5) zunanji dejavniki, (6) (ne)zahtevnost poklica in študija, (7) vpliv drugih.

Zanimalo nas je, ali obstaja povezanost med motivi za odločanje za poklic in oceno lastne poklicne motivacije med študijem (preglednica 4). Rezultati kažejo, da je študentova ocena poklicne motivacije statistično pomembno pozitivno povezana s petimi od skupno sedmih sklopov motivov odločanja za študij in poklic: notranji motivi, altruizem in širša družbena usmerjenost, osebna izpolnitev in poslanstvo, pomen profesionalnega razvoja in zunanji dejavniki. Med oceno poklicne motivacije in med sklopoma motivov (ne)zahtevnost poklica in študija ter vplivi drugih ni statistično pomembnih povezav.

Preglednica 5 Števila (*f*) in strukturni odstotki (*f* %) načrtov nadaljnjih poklicnih poti glede na državo

Država		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Slovenija	<i>f</i>	75	92	15	13	195
	<i>f</i> (%)	38,5	47,2	7,7	6,7	100,0
Hrvaška	<i>f</i>	102	71	6	8	187
	<i>f</i> (%)	54,5	38,0	3,2	4,3	100,0
Skupaj	<i>f</i>	177	163	21	21	382
	<i>f</i> (%)	46,3	42,7	5,5	5,5	100,0

Opombe Naslovi stolpcev: (1) delati kot vzgojitelj celo kariero, (2) začeti kot vzgojitelj, nato delati drugje, (3) delati izključno v drugih pedagoških poklicih, (4) delati izključno v drugih nepedagoških poklicih, (5) skupaj.

Načrtovanje poklicne poti

Zanimalo nas je tudi, kako študenti načrtujejo svojo nadaljnjo poklicno pot, ali se želijo zaposliti kot vzgojitelji ali se že od samega zaključka študija vidijo v drugih poklicih. Izbirali so med štirimi možnostmi:

- V vzgojiteljskem poklicu bom celo kariero oz. veliko večino kariere.
- Nameravam se zaposliti kot vzgojitelj, vendar se želim preizkusiti tudi v drugih poklicih.
- Želim dokončati študij in se zaposliti v nekem drugem pedagoškem poklicu.
- Želim dokončati študij in se zaposliti izven pedagoškega področja.

Iz preglednice 5 je razvidno, da se velika večina (89 % študentov) želi zaposliti v vzgojiteljskem poklicu, pri čemer pa jih 46 % vzgojiteljski poklic vidi kot svoje življenjsko poslanstvo (navajali so: »Ne vidim se v noben drugem poklicu«, »To je zame sanjski poklic«, »Delo vzgojitelja me zelo veseli«, »Ne predstavljam si opravljati drugega poklica«), medtem ko jih 42,7 % meni, da bi si želeli preizkusiti tudi kje drugje.

Delež hrvaških študentov (54,5 %), ki vzgojiteljski poklic vidijo kot svojo življenjsko kariero, je precej višji od deleža slovenskih študentov (38,5 %). Slovenski študenti v večjem deležu (47,2 %) v primerjavi s hrvaškimi študenti (38 %) ocenjujejo, da se kasneje vidijo tudi v drugih poklicih.

Manjši je delež (11 %) študentov, ki sicer nameravajo dokončati študij, vendar se ne nameravajo zaposliti kot vzgojitelji (tako se 6,7 % slovenskih in 4,3 % hrvaških študentov vidi izven pedagoškega poklica). Nekateri so dopisali, da je tako zaradi nizke plače, drugi nizkega statusa poklica, en anketiranec pa je zapisal: »Se mi zdi da so moje sposobnosti in zmožnosti boljše kot samo za v vrtec«. 7,7 % slovenskih in 3,2 % hrvaških študentov bi sicer ostalo v pedago-

škem poklicu, vendar se ne želijo zaposliti kot vzgojitelji, ampak kot učitelji razrednega pouka, športi pedagogi, ravnatelj, inkluzivni pedagogi, ustanovitelji centra za otroke s težavami ... Eden izmed anketirancev je zapisal: »Ne želim si tega početi celo življenje. Imam višje ambicije ...« Razlike med slovenskimi in hrvaškimi vzgojitelji so statistično pomembne (Kullback 11,709; $g = 3$, $p = 0,008$).

Čeprav se večina anketiranih želi zaposliti v vzgojiteljskem poklicu, je visok delež študentov, ki se v tem poklicu ne vidijo celo kariero, zato je za kakovost poklicnega delovanja in vztrajanje v poklicu pomembno poskrbeti za ustrezne pogoje na sistemski ter institucionalni ravni. Linda Darling-Hammond (1998) navaja, da do izstopa iz poklica najpogosteje pride v začetnem obdobju, med tretjim in petim letom zaposlitve. Lisa Gonzalez, Michelle Stal-lone Brown in Slate (2008) ugotavljajo, da so vzroki za opustitev poklica najpogosteje premajhna kolegalna podpora, problemi z disciplino otrok in nizek dohodek. Karen S. Herbert in Ramsey (2004) pa poleg plač in delovnih pogojev navajata še možnosti poklicnega razvoja. Na možnosti izstopa iz poklica opozarjajo tudi izsledki raziskav izgorelosti pedagoških delavcev, ki je posledica kombinacije osebne odgovornosti in zahtevnosti poklicne vloge (Višnjić Jevtić in Halavuk 2021; De Los Santos idr. 2023).

Zaključek

Pedagoški delavci se soočajo s povečano odgovornostjo in kompleksnostjo poklicnih vlog ter z višjimi pričakovanji družbe (OECD 2005). V tem kontekstu postajajo vse pomembnejši motivi za izbor poklica ter ohranjanje poklicne motivacije skozi vso kariero.

Raziskava je pokazala, da so pri odločitvi slovenskih in hrvaških študentov bodočih vzgojiteljev za poklic najmočnejše zastopani notranji ter altruistični motivi in motivi osebne izpolnitve ter poslanstva, sledijo motivi profesionalnega razvoja, v nižji meri pa so zastopani zunanji dejavniki, nezahtevnost poklica in študija ter vpliv drugih.

Raziskava je nadalje pokazala, da med slovenskimi in hrvaškimi študenti izmed 26 motivov ni statistično pomembnih razlik pri šestih motivih (»rad delam z otroki«; »je ta poklic ustvarjalen in dinamičen«; »študij daje široko izobrazbo«; »omogoča moj profesionalni razvoj skozi vso kariero«; »mi ta poklic prinaša zadovoljstvo in poklicno izpolnitev«; »poklicno delo ni zahtevno«). Pri vseh ostalih motivih prihaja do statistično pomembnih razlik. Hrvaški študenti višje ocenjujejo nekatere notranje motive ter nekatere motive profesionalnega razvoja, zanimivo pa je, da višje ocenjujejo tudi vse štiri postavke iz sklopa zunanjih motivov ter dve postavki iz sklopa nezahtevnost poklica in študija. Tudi v oceni poklicne motivacije se slovenski in hrvaški študenti

statistično pomembno razlikujejo. Čeprav je pri obeh na prvem mestu ocena 4 (»precej visoka«), pa je pri hrvaških študentih z 20-odstotnim deležem zastopana tudi ocena 5, medtem ko je pri slovenskih z nekoliko večjim deležem (28 %), zastopana ocena 3.

Ugotovili smo, da se velika večina (89 %) študentov želi zaposlitviti v vzgojiteljskem poklicu, da pa jih kar študentov meni, da bi si želeli preizkusiti tudi kje drugje; delež slovenskih študentov je statistično pomembno višji.

Sinclair (2008) ugotavlja, da naj bi imeli notranji in altruistični motivi pozitiven vpliv na ohranjanje pedagoških delavcev v poklicu. Po drugi strani pa Ulrika Bergmark idr. (2018) tehtno opozarjajo, da študenti, pri katerih prevladujejo notranji in intristični motivi pri soočanju z realnostjo, ki se ne ujema z njihovimi predstavami o poklicu (bodisi glede zahtevnosti poklica, kolegične podpore itd.), lahko poklic prej opustijo. Poklicno nezadovoljstvo, do katerega lahko pride tudi zaradi neizpolnjenih pričakovanj, ki so povezana z motivi za izbor poklica, lahko vodi stres in v končni fazi opustitev poklica. (Bergmark idr. 2018). Poklicno zadovoljstvo je namreč pomembno povezano z rezilientnostjo posameznika (Polat in İskender 2018).

Izsledki pričujoče raziskave o motivih in poklicni motivaciji študentov bodočih vzgojiteljev so še zlasti pomembni za izobraževalce pedagoških delavcev. Pomembna sta poznavanje motivov in spodbujanje študentov k poznavanju lastnih poklicnih motivov na eni strani ter zahtev poklica na drugi strani. K temu lahko pomembno prispevajo že informativni dnevi, kjer se vzgojiteljski poklic predstavlja potencialnim bodočim študentom. Ključno vlogo pri profesionalnem oblikovanju ima študijski proces s kakovostno organizirano pedagoško prakso (vsebina in način poučevanja), v katerem študent poglobljeno spoznava poklicno vlogo vzgojitelja, se v tej vlogi vse aktivneje in samostojneje preizkuša ter razvija kompetence, ki mu omogočajo suveren začetek poklicnega delovanja (Valenčič Zuljan idr. 2012). Prav tako pa je pomembno oblikovanje pozitivnih stališč do profesionalnega razvoja skozi vse faze kariere (Valenčič Zuljan 2018). Ugotovitve so lahko v pomoč tudi šolski politiki pri načrtovanju kadrovske politike. V nadaljnjih raziskavah motivov in poklicne motivacije bi bilo smiselno raziskati dejavnike, ki vplivajo na spreminjanje poklicne motivacije študentov med študijem ter vzgojiteljev v času zaposlitve.

Literatura

Assunção Flores, M., in L. Niklasson. 2014. »Why Do Student Teachers Enroll for a Teaching Degree? A Study of Teacher Recruitment in Portugal and Sweden.« *Journal of Education for Teaching* 40 (4): 328–343.

- Ažman, N. 2013. »Choosing Teaching as a Career: Perspectives of Male and Female Malaysian Student Teachers in Training.« *European Journal of Teacher Education* 36 (1): 113–130.
- Bergmark, U., S. Lundström, L. Manderstedt in A. Palo. 2018. »Why Become a Teacher? Student Teachers' Perceptions of the Teaching Profession and Motives for Career Choice.« *European Journal of Teacher Education* 41 (3): 266–281.
- Bezinović, P., A. Pokrajac-Bulian, S. Smojver-Ažić in I. Živčić-Bećirević. 1998. »Struktura i zastupljenost dominantnih psiholoških problema u studentskoj populaciji.« *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja* 7 (4–5): 525–541.
- Blanuša Trošelj, D., in L. Frković Lenac. 2017. »Man in the Preschool Teachers' Profession – Motivates and Experiences at the Beginning of their Professional Development.« *V Contributions to the Development of the Contemporary Paradigm of the Institutional Childhood*, uredili L. Vujičić, O. Holz, M. Duh in M. Michielsen, 55–66. Zürich: LIT.
- Brock, A. 2006. »Dimensions of Early Years Professionalism: Attitudes Versus Competences.« Association for the Professional Development of Early Years Educators. <https://www.tactyc.org.uk/pdfs/Reflection-brock.pdf>.
- Cencić, M., in B. Čagran. 2002. »Motivacijski dejavniki izbire študija in poklica vzgojitelja predšolskih otrok.« *Journal of Contemporary Educational Studies* 53 (5): 104–122.
- Darling-Hammond, L. 1998. »Teachers and Teaching: Testing Policy Hypotheses from a National Commission Report.« *Educational Researcher* 27 (1): 5–15.
- De Los Santos, R., J. N. Borchardt, B. Yousey, S. Dickson, S. Aloise, M. Butler in D. Banker. 2023. »A Narrative Review of Preschool Teacher Burnout.« *Modern Psychological Studies* 29 (2): 1.
- European Expert Network on Economics of Education, European Commission Directorate-General for Education and Culture. 2018. *Benefits of Early Childhood Education and Care and the Conditions for Obtaining Them*. EENEE Analytical Report št. 32. Luksemburg: Publications Office of the European Union.
- Gao, X., in J. Trent. 2009. »Understanding Mainland Chinese Students' Motivations for Choosing Teacher Education Programmes in Hong Kong.« *Journal of Education for Teaching* 35 (2): 145–159.
- Gonzalez, L. E., M. Stallone Brown in J. R. Slate. 2008. »Teachers Who Left the Teaching Profession: A Qualitative Understanding.« *The Qualitative Report* 13 (1): 1–11.
- Heinz, M. 2015. »Why Choose Teaching? An International Review of Empirical Studies Exploring Student Teachers' Career Motivations and Levels of Commitment to Teaching.« *Educational Research and Evaluation* 21 (3): 258–297.

- Herbert, K. S., in M. C. Ramsay. 2004. *Teacher Turnover and Shortages of Qualified Teachers in Texas Public School Districts 2001–2004*. Austin, TX: State Board for Educator Certification.
- International Labour Organization. 2014. *International Labour Organization Policy Quidelines on the Promotion of Decent Work for Early Childhood Education Personnel*. Ženeva: International Labour Organization.
- Ivanuš Grmek, M., in M. Javornik Krečič. 2005. »Mnenja študentov o ustrezni izbiri študija.« *Didactica Slovenica* 20 (2): 51–61.
- Lepičnik Vodopivec, J. 2010. »Perceived Expectations of Prospective Teachers Regarding Their Career Choice.« *The New Educational Review* 22 (3–4): 237–251.
- Lučić, K. 2007. »Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi.« *Odgojne znanosti* 9 (1): 151–165.
- OECD. 2005. *OECD Annual Report 2005*. Pariz: OECD.
- Polat, D. D., in M. İskender. 2018. »Exploring Teachers' Resilience in Relation to Job Satisfaction, Burnout, Organizational Commitment and Perception of Organizational Climate.« *International Journal of Psychology and Educational Studies* 5 (3): 1–13.
- Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (2019/C 189/02). 2019. *Uradni list Evropske unije*, št. C 189: 4–14.
- Priporočilo Sveta z dne 8. decembra 2022 o vzgoji in varstvu predšolskih otrok: barcelonska cilja za leto 2030 (2022/C 484/01). 2022. *Uradni list Evropske unije*, št. C 484: 1–12.
- Reić Ercegovac, I., in T. Jukić. 2008. »Zadovoljstvo studijem i motivi upisa na studij.« *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju* 149 (3): 283–295.
- Tašner, V., M. Žveglič Mihelič in M. Mencin-Čeplak. 2017. »Gender in the Teaching Profession: University Students' Views of Teaching as a Career.« *CEPS Journal* 7 (2): 47–69.
- Valenčič Zuljan, M. 2018. »Factors of Teachers? Professional Development.« *V Reaching Horizons in Contemporary Education*, uredili N. Tatković, F. Šuran in M. Diković, 9–31. Pulj: Juraj Dobrila University of Pula, Faculty of Educational Sciences.
- Valenčič Zuljan, M., J. Vogrinc, G. Gojkov in A. Rončević, ur. 2012. *Pedagoška praksa i proces razvijanja kompetencija studenta budućih učitelja u Hrvatskoj, Srbiji i Sloveniji*. Vršac: Visoka vaspitačka škola Mihailo Palov.
- Višnjić Jevtić, A., in A. Halavuk. 2021. »Early Childhood Teachers and Burn-Out Syndrome: Perception of Croatian Teachers.« *Early Years* 41 (1): 36–47.
- Vujičić, L., Ž. Boneta in Ž. Ivković. 2015. »Društveni status i profesionalni razvoj profesije odgajatelja rane i predškolske dobi.« *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje* 17 (1): 49–60.

- Watt, H. M. G., in P. W. Richardson. 2008. »Motivations, Perceptions, and Aspirations Concerning Teaching as a Career for Different Types of Beginning Teachers.« *Learning and Instruction* 18 (5): 408–428.
- . 2012. »An Introduction to Teaching Motivations in Different Countries: Comparisons Using the FIT-Choice Scale.« *Asia-Pacific Journal of Teacher Education* 40 (3): 185–197.
- Žveglič Mihelič, M., M. Stančič Nosonjin, A. Gojov-Rajić in M. Valenčič Zuljan. 2022. »Motivations for Choosing a Career and the Expectations of Serbian and Slovenian Preschool Teachers of Their Own Career Development.« *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education* 10 (1): 71–91.

Motives for Choosing a Teaching Profession among Slovenian and Croatian Students

Considering the shortage of teaching staff, attracting capable and motivated candidates to teaching professions is a special challenge. Therefore, it is important to investigate what motivates individuals to choose a teaching profession. The article presents the results of research on the motives of Slovenian and Croatian students for choosing the early and preschool teaching profession, their professional motivation and plans they have for continuing their career path. The research showed that internal and intrinsic motives dominate at the beginning, but a portion of the students wrote that external motives, especially the financial aspect, became more important to them during their studies. We found that although the majority of students want to be employed in the early and preschool teaching profession, there are 42.7% of those who, after their initial employment in the profession, see themselves in other professions. This proportion is higher among Slovenian students.

Keywords: early and preschool teacher profession, motives for choosing a profession, professional motivation, professional plans